

zaaknummer 2013T998

14 april 2014

De **Klachtencommissie** seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. T.A. Hekster, advocaat te Utrecht.

tegen:

wijlen zuster [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de congregatie der Zusters Franciscanessen van St. Lucia.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 17 oktober 2013. Op 3 december 2013 is bij de griffie een reactie op het klaagschrift ingekomen van zuster [naam], algemeen overste van de Congregatie der Zusters Franciscanessen van St. Lucia.

Op 25 maart 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen en werd vergezeld door [naam], dochter van klaagster, en mevrouw [naam], reclasseringsambtenaar van klaagster. Klaagster heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Hekster, voornoemd. Namens de congregatie zijn verschenen zuster [naam], voornoemd, en mevrouw [naam], beleidsmedewerker/ (aankomend) bestuurslid van de Congregatie der Zusters Franciscanessen van St. Lucia.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster woonde met haar ouders en broers in [plaats]. Het gezin waarin klaagster opgroeide was een echt middenstandsgezin. De ouders van klaagster waren zwaar katholiek. Op enig moment aan het begin van de tweede wereldoorlog is klaagster door haar ouders naar het [klooster] in [plaats] gestuurd. Dit was een klooster van de Zusters Franciscanessen van St. Lucia. Klaagster heeft geen idee waarom zij als enige van het gezin bij de zusters geplaatst

werd. Ze vermoedt dat haar moeder haar niet aan kon. Klaagster heeft in het klooster verbleven van ca.1940-1945.

Klaagster sliep op de slaapzaal met de jongere kinderen. Aangeklaagde zwaaide de scepter op deze slaapzaal. Klaagster herinnert zich aangeklaagde als een heel harde vrouw.

Klaagster plaste een paar keer per week in bed. Aangeklaagde kwam 's nachts controleren of het bed van klaagster nat was. Als het bed nat was, nam zij klaagster mee naar de wasruimte bij de slaapzaal. Daar liet aangeklaagde een bad vollopen met koud water. Klaagster moest hierin gaan staan. Vervolgens werd klaagster hardhandig gewassen met een washandje. Klaagster werd ook tussen haar benen gewassen met het washandje. Terwijl klaagster werd gewassen, werd haar steeds verteld dat zij 'een vies en smerig kind' was. Op enig moment legde aangeklaagde het washandje weg en drong zij met een of twee vingers bij klaagster binnen. Klaagster mocht geen geluid maken. Toch schreeuwde klaagster het uit van de pijn. Aangeklaagde dreigde klaagster dat als zij niet snel stil zou zijn, zij klaagster met haar hoofd onder water zou houden.

Regelmatig gebeurde het dat klaagster, nadat zij 's nachts na het bedplassen was gewassen, vervolgens in de wasruimte naakt tegen de muur werd gezet. Aangeklaagde spreidde de benen van klaagster wijd uit elkaar. Aangeklaagde stond heel dicht voor klaagster. Zij keek dan lange tijd met name naar het onderlichaam van klaagster.

De wekelijkse wasbeurt vond plaats op zaterdag. Ook bij die gelegenheid is het voorgekomen dat aangeklaagde met haar vinger(s) bij klaagster binnendrong.

2.2. Door het seksueel misbruik heeft klaagster tot op de dag van vandaag een hekel aan haar intieme delen. Zij kan simpelweg niet naar haar onderlichaam kijken. Ook heeft klaagster een grote afkeer van seks.

Er is vastgesteld dat klaagster lijdt aan een ernstig post-traumatische stressstoornis. Klaagster kampt met nachtmerries en herbelevingen.

Door het seksueel misbruik is klaagster als het ware gevluht in de alcohol.

2.3. Klaagster probeert door het voeren van de Klachtenprocedure erkenning te krijgen voor het seksueel misbruik dat haar is aangedaan. Zij hoopt dat het serieus nemen van haar problematiek kan leiden tot meer rust. Daarnaast hecht klaagster eraan dat de kerkelijke gezagsdrager ook excuses maakt aan de dochter van klaagster, omdat door het misbruik dat klaagster is aangedaan, zij tekort is geschoten in de opvoeding van haar kinderen, die hieronder ook ernstig geleden hebben.

Tenslotte wenst klaagster aanspraak te maken op compensatie.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in haar reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Echter aangezien de gebeurtenissen zeventig jaar geleden hebben plaatsgevonden is de informatie summier. De congregatie is pas systematisch gaan archiveren vanaf 1970. Voor die tijd werden er bijna geen archieven bijgehouden, en voor zover ze er al waren, werden ze vernietigd bij de opheffing van een klooster of pensionaat.

Het is bekend dat aangeklaagde werkzaam was op het pensionaat toen klaagster daar verbleef. Er zijn de congregatie geen andere meldingen bekend over aangeklaagde. De overste concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat zij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klaagster onwaarheid spreekt.

Daarnaast vraagt de overste zich af in hoeverre de klacht onder de reikwijdte van de Klachtenprocedure valt, daar uit de omschreven gedragingen onvoldoende blijkt dat de gedragingen seksueel getint waren, dan wel in een seksuele context plaatsvonden.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Door de Congregatie is de vraag opgeworpen of de gestelde gedragingen gekwalificeerd kunnen worden als seksueel misbruik. De Klachtencommissie is van oordeel dat deze vraag bevestigend beantwoord moet worden.

Het is bekend dat de normen en waarden van de jaren veertig niet meer overeenstemmen met de huidige normen en waarden omtrent jeugdzorg en opvoeding. Het (al dan niet hardhandig) wassen is naar het oordeel van de Klachtencommissie dan ook niet als seksueel misbruik te kwalificeren.

Echter het met de vinger(s) de vagina van klaagster binnendringen valt zonder enige twijfel binnen de reikwijdte van de Procedure. Voorts is de Klachtencommissie van oordeel dat het met gespreide benen naakt tegen de muur zetten van klaagster waarbij zij langdurig werd bekeken door aangeklaagde ook te kwalificeren is als seksueel misbruik; dit mede gezien in samenhang met het hiervoor gestelde binnendringen in de vagina van klaagster.

Derhalve is de Klachtencommissie van oordeel dat deze laatste gedragingen moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zeventig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klaagster gedurende de oorlogsjaren verbleef in het [klooster] in [plaats]. In deze periode plaste klaagster enkele keren per week in bed. Als 's nachts bij controle door aangeklaagde bleek dat klaagster in bed had geplast werd zij uit bed gehaald om gewassen te worden. Bij dit wassen drong aangeklaagde met een of meerdere vingers de vagina van klaagster binnen. Vervolgens gebeurde het minstens eenmaal per week dat klaagster na het wasritueel met gespreide benen tegen de muur in de wasruimte werd gezet, waarna aangeklaagde klaagster langdurig stond te bekijken. Hierbij was de blik van aangeklaagde met name gericht op het onderlichaam van klaagster. Evenzo is het bij de reguliere wekelijkse wasbeurten voorgekomen dat aangeklaagde met haar vinger(s) bij klaagster binnendrong.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de indringende verklaring van de dochter van klaagster, waarin zij vertelt dat haar moeder haar in 1980 heeft verteld over het seksueel misbruik door de nonnen. In een later stadium heeft zij durven vragen naar de naam van de non. Dit bleek de naam van aangeklaagde te zijn.

Tevens blijkt dat klaagster in 2000 met psychiater [naam] heeft gesproken over het seksueel misbruik dat haar is aangedaan.

Voorts heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de verklaring in het dossier en ter zitting afgelegd van mevrouw [naam], reclasseringswerker.

Tenslotte blijkt uit de verklaring van psychiater [naam] en sociaal psychiatrisch verpleegkundige [naam] dat tijdens het intake-gesprek ook het seksueel misbruik op zeer jonge leeftijd bij de nonnen ter sprake is geweest.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas drie jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klaagster om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie der Zusters Franciscanessen van St. Lucia de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 14 april 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en W.A.M.C. Mol, leden, bijgestaan door mr. M. Braspenning-Groeneveld, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die zij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.